

PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Lausunto 42/1996 vp
Hallituksen esitys 223/1996 vp

Hallintovaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 19 päivänä marraskuuta 1996 hallituksen esityksen 223/1996 vp laeiksi Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta ja ulkoilulain 2 §:n muuttamisesta hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa hallintovaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina hallitusneuvos Aulikki Mentula sisäasiainministeriöstä, yhteistyöjohtaja Juha Sipilä ja kansliapäällikkö Matti Hilli Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta, varatuomari Kirsi Mononen Suomen Kuntaliitosta, professori Olli Mäenpää ja professori Kaarlo Tuori.

Käsittelyään asian valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta säädettävän uuden lain tarkoituksena on edistää valtuuskunnan toiminnan uudistamista ja tehostamista, yksinkertaistaa menettelyä, jolla jäsenkunnat antavat tehtäviä valtuuskunnalle, sekä mahdollistaa valtuuskunnan toimialaan kuuluvien palvelujen tuottaminen muille kunnille ja kuntayhtymille. Lailla ei muutettaisi valtuuskunnan toimivaltuuksia sen perustoimialoilla eikä olennaisesti muutettaisi valtuuskunnan kunnista ja kuntayhtymistä eräissä suhteissa poikkeavaa oikeudellista asemaa.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1997 alusta.

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa mainitaan, että yhteistyövaltuuskuntaa koskeva nykyinen laki säädettiin tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä ja että asiasta hankittiin perustuslakivaliokunnan lausunto (PeVL 11/1984 vp). Uutta esitystä pidetään valtuuskunnan perusteh-

tävien osalta samansisältöisenä voimassa olevan lain kanssa. Myöskään tehtävien annossa ei ole valtiosääntöoikeudellisesti merkittäviä muutoksia. Hallitusmuodon 50 §:n 3 momentin johdosta perusteluissa todetaan, ettei esityksessä ole varsinaisesti kysymys kielisuhteisiin vaikuttavista toimialuemuutoksista. Esityksessä katsotaankin, ettei ole olemassa perustetta lakiehdotusten käsittelemiseksi valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyssä järjestyksessä, mutta on suotavaa pyytää asiasta perustuslakivaliokunnan lausuntoa.

Valiokunnan kannanotot

Lakiehdotus, joka johti pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta annetun lain säätämiseen, oli perustuslakivaliokunnan arvioitavana (PeVL 11/1984 vp). Valiokunta katsoi lakiehdotuksen olevan sopusoinnussa hallitusmuodon 50 §:n ja 51 §:n 2 momentin kanssa. Kannanottoon liitettiin kuitenkin varaus, jonka mukaan yhteistyövaltuuskunnan tehtävien lisääminen siinä määrin ja sillä tavalla, että ne osittaismuutoksista syntyvänä kokonaisuutena oleellisesti vaikuttaisivat jäsenkuntien hallintoon, saattaisi johtaa siihen kuntien itsehallinnon periaatetta rikkovaan järjestelyyn, että kuntien päätösvalta kuuluu kuntien jäsenten valitseville toimielimille.

Yhteistyövaltuuskunnan lakisääteiset tehtävät rajoittuvat ehdotuksessa lähinnä jätehuollon ja joukkoliikenteen järjestämiseen sekä ilman suojelelun alalle. Tämä ehdotus ei anna aiheutta muuttaa vuoden 1984 lausunnossa otettua kantaa.

Yhteistyövaltuuskunnan jäsenkunnat voisivat antaa valtuuskunnan hoidettaviksi muitakin, lakiehdotuksessa erikseen mainittuihin tehtäviin rinnastettavia tehtäviä. Valtuuskunta voisi sopimuksen nojalla ottaa tällaisia lisätehtäviä hoidet-

tavakseen myös yhden tai useamman jäsenkunnan taikka muunkin kunnan tai kuntayhtymän puolesta. Näistä vapaaehtoisuuteen perustuvista tehtäväsiirroista, jotka ovat sopusoinnussa uuden kuntalain 2 ja 3 §:n ilmentämien periaatteiden kanssa, ei ole huomauttamista kuntien itsehallinnon kannalta.

Jäsenkuntien asemaa turvaa paitsi uusien tehtävien ottamisessa noudatettava menettely myös se, että päätösvaltaa yhteistyövaltuuskunnan asioissa käyttää jäsenkuntien valitsema seutukokous. Sen jäsenet ovat jäsenkuntien luottamushenkilöitä. Seutukokouksen valintatapa on jätetty esityksessä määrittelemättä. Esityksen perusteluissa viitataan kuntalain 81 §:n 3 momenttiin, jonka mukaan valinta kuuluu kunnanhallituk-

selle tai valtuuston päättämälle kunnan muulle toimielimelle. Valintatapa jäisi siten kunnan päätettäväksi. Tästä ei ole huomautettavaa valtiosäännön kannalta, mutta valiokunta katsoo, että valtuuston suorittama valinta olisi vähiten välillinen sen kuntien itsehallintoon luettavan periaatteen kannalta, että kuntien päätösvalta kuuluu kuntien jäsenten valitsemille toimielimille.

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 1996

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Ville Itälä /kok, varapuheenjohtaja Johannes Koskinen /sd sekä jäsenet Gunnar Jansson /r, Ulla Juurola /sd, Anneli Jäätteenmäki /kesk, Juha Korkeaoja

/kesk, Valto Koski /sd, Heikki Koskinen /kok, Johannes Leppänen /kesk, Paavo Nikula /vihr, Riitta Prusti /sd, Veijo Puhjo /va-r ja Maija-Liisa Veteläinen /kesk.